

SVETOVNI TEDEN VESOLJA

4. - 10. OKTOBER

SPOROČILO ZA JAVNOST

Št.: 11/2021

Ljubljana, 4. oktober 2021

ZAČEL SE JE SVETOVNI TEDEN VESOLJA

Med 4. in 10. oktobrom 2021 v Sloveniji prvič uradno poteka Svetovni teden vesolja. Pripravila ga je Slovenska znanstvena fundacija (SZF), krovni organizator pa je globalno združenje, World Space Week Association.

Z vesoljem naj bi vzpostavili kognitiven odnos vsak Zemljan. Ozaveščeni o pomenu vesolja v vsakdanjem življenju bodo odkrivali in utrjevali zavedanje o pomenu znanosti, tehnologij in inovacij za vstop v prostore izven planeta za katere se zavzemajo posamezniki, organizacije (med njimi vesoljske agencije) in narodi z bolj ali manj opredeljenimi vesoljskimi programi.

Drugi bodo v ospredje postavili dosežke znanosti, tehnološke rešitve in inovacije ter njihovo (so)uporabo v gospodarstvu ali v gospodinjstvih.

Mladi, ki se odločajo o svojem poklicu v bližnji prihodnosti, bodo lahko v vesoljski znanosti ali tehnologiji, ali v vlogi astronavta/astronavtke prepoznali svoje življenjsko poslanstvo, še zlasti če jih bodo izobraževali, vzgajali in ozaveščali o vesolju astronavi. Le ozaveščeni bodo namreč prepoznali pomen vesolja v vsakdanjem življenju.

Za izjavo o pomenu Svetovnega tedna vesolja (World Space Week) je SZF zaprosil poznavalce vesoljske tematike-tako znanstvenike, tehnologe, inovatorje, razvojnike, astronave s slovenskimi predniki, kakor tudi promotorje in ozaveščevalce o pomenu vesolja za življenje slehernika danes in jutri. Velika večina povabljenih je pravočasno poslala svoj prispevek, besedilo in slikovno gradivo, da je ustanova lahko pripravila spekter mnenj. Ta bo objavljen na spletni strani ustanove (www.u-szf.si) v torek, 5. oktobra. V spekter mnenj je SZF vključila zgolj krajša besedila, prav tako le izbor slikovnega gradiva. Glede na dejstvo, da so povabljeni pripravili v veliki večini obsežnejše gradivo, bo SZF s pomočjo tega gradiva pripravila samostojno publikacijo o prvem uradnem Svetovnem tednu vesolja v Sloveniji.

SZF bo v Svetovnem tednu vesolja organizirala-aktivirala nagradni likovni natečaj za slovenske osnovnošolce in srednješolce o vesolju in vesoljcih v počastitev 130. rojstnega dneva vizionarja Hermana Potočnika Noordunga (1892-1929), ki ga bo Slovenija praznovala v prihodnjem letu (2022).

„Živimo v času, ko številni ljudje po vsem svetu premikajo meje mogočega na področju tehnologije in človeške vzdržljivosti. Zaslužijo našo občudovanje in pohvalo.

Resnično sem imel privilegij kot astronaut, da sem lahko zastopal rojake, Slovenke in Slovence ter vse ljudi na Zemlji, s poletom v vesolje ter s poslanstvom na vesoljski postaji Mir.

Svetovni teden vesolja povezuje ljudi v skupnem prizadevanju za dosego cilja: napredka tehnologije in človeštva.“

Dr. Jerry M. Linenger, upokojeni stotnik vojne mornarice ZDA, ameriški (Nasin) astronaut/kozmonavt vesoljske postaje Mir
(astro_linenger@icloud.com)

„Svetovni teden vesolja je osrednja letna priložnost, da proslavimo pomembne dosežke astronautike ter pozivimo aktivnosti za nadaljnji tehnološki in družbeni razvoj.“

Dr. Matjaž Vidmar, predavatelj inženirskega menedžmenta na Institute for Materials and Processes v okviru University of Edinburgh, ter raziskovalni sodelavec Royal Observatory Edinburgh, Edinburgh, Škotska, Združeno kraljestvo
(matjaz.vidmar@ed.ac.uk)

„Svetovni teden vesolja je namenjen širjenju zavesti o pomenu vesolja v vsakdanjem življenju. Inovacije na področju vesoljske tehnologije, vzpodbujanje zanimanja za znanstvene oziroma STEM (naravoslovje-tehnologija-inženirstvo-matematika) panoge med dekleti in ženami zagotavljanje enakopravnosti spolov, odpiranje novih mest ter razvoj gospodarstva – vse to so priložnosti, ki so obstajajo kot del vesoljskega sektorja.

Letošnja tema Svetovnega tedna vesolja - Ženske v vesolju - naslavlja pomen žensk, ki so krojile razvoj vesoljskega sektorja in pomen enakopravnosti spolov pri tem.“

Teja Dobnik, menedžerka operacij World Space Week Association in predstavnica Slovenije v Space Generation Advisory Council-u (tdobnik@worldspaceweek.org)

„Nikoli nisem verjela, da je uspeh ali pomanjkanje uspeha kakorkoli povezano s tem, ali si ženska ali moški. Plovilo, ki ga upravljaš, pa naj bo helikopter, letalo, ladja ali vesoljsko plovilo, je prav malo mar katerega spola si. Edino, kar šteje, je usposobljenost.

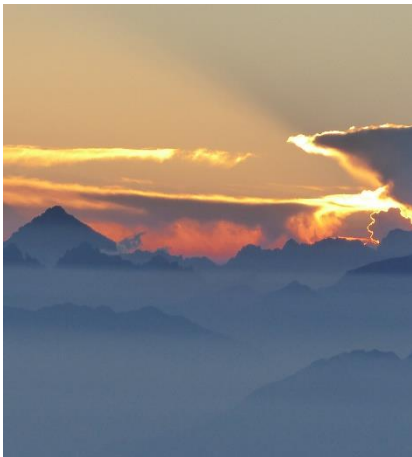
Poveljnik helikopterske eskadrilje me je želel prestrašiti, ko je izvedel, da se odločam o vključitvi v astronautski program, prestrašiti. Rekel mi je: „Program je namenjen izključno pilotom rekreativnih lovcev. Piloti helikopterjev, kot si ti, niso ustrezni kandidati ...“

Če veste, kaj želite (postati), si na vso moč prizadevajte, da to dosežete. Trudite se, kolikor se lahko, in bodite pozorni na sposobnosti ki ste jih morda spregledali. Če se boste trudili po najboljših močeh, boste zagotovo povečali verjetnost za pridobitev želenega poklica.“

Sunita Lea Williams, magistra strojništva, ameriška astronautka slovensko-indijskega rodu, častna članica Inženirske akademije Slovenije ter Kluba prijateljev Slovenske znanstvene fundacije

„Naloga univerzitetnega učitelja je poučevanje, raziskovanje in informiranje javnosti, tega pa ni brez zvedavosti, mednarodnega sodelovanja in spoštovanja sogovornikov. Ali nam to na ljubljanski Fakulteti za matematiko in fiziko uspeva, presodite sami. Bojim se, da je tednov tega ali onega že preveč, k sreči pa vesolje mnoge zanima vse leto. Slovenci imamo srečo, da mednje sodijo tudi izjemno kvalitetni javni in nekateri zasebni mediji, ki razumejo, da razmišljanje o vesolju prinaša užitek odkrivanja novega, s prenašanjem tako nabranih izkušenj pa ostri naš pogled na drugih področjih, od (ne)skrbi za okolje do razumevanja delovanja družbe. Tudi v zvezi s pandemijo, ki je za nekatere še naprej test inteligenčnega količnika, za druge bitka, nam ostalim pa očiten primer, da je treba misliti z lastno glavo in v danih pogojih izbrati pot cepljenja, ki bo z izjemno veliko verjetnostjo prinesla olajšanje. Prav iskanje odgovorov na neobičajna vprašanja je bistvo znanosti, ki s stalnim in neumornim iskanjem možnih protiargumentov gradi našo sliko o svetu. Tudi tem mislim se bo namesto nezanimivega portreta bolje podala slika. Pogled nehote zajadra daleč in dlje: kaj je tam, kje je, kako se giblje, iz česa je, kako je nastalo, kaj sledi – roj misli, ki se podajo poznopoletnemu večeru na Krnu ali pa raziskovanju vesolja.“

Prof. dr. Tomaž Zwitter, astrofizik, Fakulteta za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani
(tomaz.zwitter@fmf.uni-lj.si)

„Mesec nam je v vesolju najbližji za poselitev, če bo to v daljni prihodnosti za človeštvo nekaj nujnega. Vesoljske agencije razmišljajo o potovanjih človeških posadk do Marsa ..., o obnovitvi poletov na Mesec.

Nalezljive bolezni, lakote ali vojne globalnih razsežnosti bodo od človeštva zahtevale ustrezne odločitve glede preživetja. Verjamem, da bo človeštvo našlo pot do rešitve“

Prof. dr. Dušan Petrač, fizik, dolgoletni znanstveni sodelavec Jet Propulsion Laboratory-ja (Nasa), Pasadena, ZDA, častni član Inženirske akademije Slovenije in Kluba prijateljev Slovenske znanstvene fundacije
(dusanpetrac13@gmail.com)

„Dragi milenijci in pomilenijci!

Želela bi biti vaše starosti, ker imate neizmerno veliko možnosti, da se vsak dan naučite kaj novega in razburljivega s področja znanosti, tehnike, komunikacij...

Tudi v 21. stoletju ostaja veliko novih znanstvenih spoznanj in odkritij še neuporabljenih za dobro človeštva, za srečnejše in polnejše življenje posameznika in nacionalnih družb.

Za takšno življenje je pomembno le dvoje: naučiti se moramo pridobiti si izbrano znanje, v nas pa mora biti prebujeno zanimanje za znanost.

Ko se boste družili z znanstveniki (ali astronauti), boste spoznali, da so tudi znanstveniki (astronauti) le ljudje, kot ste vi. A so srečni in srčni ter z navdušenjem opravljajo svoje poslanstvo. Ker jih to osrečuje osem, pogostokrat pa tudi več kot le osem ur na dan, so srečni tudi ostale ure in tudi v ostalih aktivnostih.“

Prof. dr. Marija Strojnik, fizičarka, vrhunska znanstvenica in univerzitetna učiteljica, Center za optične raziskave, Leon/Mehika, „Zvezda 23. slovenskega festivala znanosti“ (2017)

„V svoji 30-letni karieri v Evropski vesoljski agenciji sem bil osredotočen na tehnološke inovacije, odgovoren za tehnološko pripravo prihodnih znanstvenih misij Evropske vesoljske agencije. Odgovoren sem bil za detektorsko enoto observatorija BeppoSAX, razvijal sem kompaktno lahko rentgensko optiko za astro-fizikalna opazovanja, filtre za prikrievanje ozadja, nove ftonske detektorje, ki se že oziroma še bodo uporabljali v vesoljski odpravah.“

Dr. Marcos Bavdaž, fizik, vodja oddelka za pripravo tehnologij, ESTEC, Evropska vesoljska agencija, Noordwijk, Nizozemska
(marcos.bavdaz@esa.int)

„Svetovni teden vesolja je za mene postal čas v letu, ki me spominja na izjemnem in prelomni dogodek - izstrelitev prvega slovenskega nanosatelita TRISAT.

Ko se zazrem nazaj, v preteklost, in razmislim, kaj sem naredili dobro in kaj slabo, se poskušam nekaj naučiti, ko pa se ozrem v prihodnost, pa iščem naš skupni boljši in lepši jutri.“

Doc. dr. Iztok Kramberger, elektrotehnik, vodja Laboratorija za elektronske in informacijske sisteme Fakultet za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru, zaslužen za razvoj nanosatelita TRISTAR
(iztok.kramberger@um.si)

„VESOLJE-SI je slovenski center odličnosti na področju vesolja, ki se ukvarja z znanstvenimi raziskavami ter razvojem in uporabo mikrosatelitskih tehnologij. Razvili smo prvo slovensko mikrosatelitsko misijo NEMO-HD, sistem mobilnih zemeljskih postaj STREAM za satelitske komunikacije in samodejno verigo za obdelavo satelitskih podatkov STORM za daljinsko opazovanje Zemlje ...“

Prof. dr. Tomaž Rodič, strojnik, Center odličnosti Vesolje, znanosti in tehnologije (VESOLJE-SI), Ljubljana
(tomaz.rodic@space.si)

„Ideja za zavod Slovenski astronaut, katerega namen je promocija astronautk in astronautov slovenskega rodu, se nam je porodila ob prvem obisku ameriške astronautke slovensko-indijskega rodu Sunite Lea-e Williams, v Lešah, na Gorenjskem, septembra 2009.

Ob tej priliki je astronautka Sunita v opuščeni šoli odprla spominsko sobo ter v naslednjih letih donirala dragocene predmete z njenih odprav v vesolje, na Mednarodno vesoljsko postajo.

Zavod Slovenski astronaut je povezovalc ljubiteljev vesolja - občudovalcev herojskih dejanj astronautov med njihovimi poslanstvi v vesolju - od otrok do odraslih. Zlasti mlade navdušence zavod povezuje z astronautko Sunito. Prepričani smo, da je njena neposredna komunikacija z mladimi ljudmi lahko najmočnejša pri njihovi izbiri bodočega poklica, življenjskega poslanstva, še zlasti astronautskega. Astronautka Sunita je temu poslanstvu predana, uživa v tem. “

Melanija Primožič, direktorica Zavoda Slovenski astronaut, Tržič, Slovenija
(melanija.primozic@gmail.com)

„Svetovni teden vesolja, v okviru katerega vsako leto tisoč organizacij iz okoli 100 držav sveta organizira nad 6000 dogodkov, nam omogoča, da se zavemo, da smo del nečesa velikega in pomembnega. Več sto tisoč ljudi – od otrok do odraslih vseh starosti – pridobiva med tednom (in med letom) navdih za šolanje ali za poklicno delovanje ter s tem gradi našo skupno prihodnost.“

Maruška Strah, izvršna direktorica World Space Week Association
(maruska.strah@gmail.com)

